

SOSYAL MEDYADA SURIYELİ MÜLTECİ KRİZİNE İLİŞKİN KONUM ALIŞLAR: TÜRKİYE'DEKİ POLİTİK GENÇLİK ÜZERİNDEN BİR ANALİZ*

The Positions Related to Crisis of Syrian Refugees
at Social Media: An Analysis on The Political Youth
Generation in Turkey

Gönderim Tarihi / Received: 05.03.2020

Kabul Tarihi / Accepted: 02.11.2020

Doi: <https://doi.org/10.31795/baunsobed.699018>

Pınar BAYRAM¹

ÖZ: Bu çalışma, Türk politik gençliğinin Suriyeli mülteci krizini, sosyal medyada hangi konumlardan inşa ettiklerini tespit etme amacı taşımaktadır. Etkileşimli konuşmalarda kişiler/örgütler kendilerini ve diğerlerini belirli konumlara yerleştirmektedir. Bu konumlanmalar kimlik gibi sosyal gerçekliklere göndermede bulunurlar. Araştırmada Wohn ve Bowe'un kristalleşme olarak adlandırılan sosyal medyada gerçekliğin sosyal inşası ve Moscovici'nin sosyal temsiller yaklaşımlarından yararlanılmıştır. Çalışmada 78 twitter hesabından belirli anahtar kelimelerle yapılan tarama sonrasında 235 tweet analiz edilmiştir. Analiz sırasında, 166 yorum, link gösterilen 36 metin, 173 fotoğraf ve 3 video yorumlayıcı perspektif olarak kullanılmıştır. Twitter hesaplarından toplanan veriler, Braun ve Clarke'ın tematik içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve 4 farklı tema tespit edilmiştir: (a) "dindaşlık" (b) "soydaşlık" (c) "sınıftaşlık" (d) "yurttaşlık". Analiz sonucunda sosyal medya paylaşımları üzerinden politik gençliğin mültecilik olgusuna yabancı oldukları ve krizi Türkiye'nin nesnel gerçekliğine gömdükleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Temsil, Sosyal Medya, Politik Gençlik, Mülteci, Kristalleşme.

ABSTRACT: This study aims to analyze the positions from which the political youth generation in Turkey has constructed the Syria refugee crisis at social media. These positions refer to social realities such as identity. This study adopts Wohn and Bowe's Social Construction of Reality at social media Crystallization and Moscovici's Theory of Social

* Bu çalışma, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne sunulan 'Sosyal Medyada Suriyeli Mülteciler Krizine İlişkin Sosyal Gerçeklik: Türkiye'deki Politik Gençlik Üzerine Bir Analiz' adlı doktora tezinden türetilmiştir. Çalışma, 2020 yılı öncesinde toplanan verileri kullandığı için etik kurul izni gerektirmemektedir.

¹ Dr., Ekonomik Gündem Gazetesi, pınarbayram@windowslive.com , <https://orcid.org/0000-0003-1054-4602>

Representation. 235 tweets, 166 comments, 36 texts, 173 photos and 3 videos from 78 Twitter accounts in total were analyzed with some keywords. In this study tweets are examined by thematic content analysis method. This analysis response 4 different positions: (a) religiosity, (b) agnation, (c) class relations, (d) citizenship. The result of the analysis demonstrates that the political youth is alien to the refugee phenomenon and the refugee crisis. They realize the Syria refugee crisis with objective reality of Turkey.

Keywords: Social Representation, Social Media, The Political Youth Generation, Refugee, Crystallization.

GİRİŞ

Günümüzde mültecilik, küresel boyutta etkileri olan ve kitleleri kapsayan bir göç hareketliliği olarak görülmektedir. Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği [BMMYK] (2018), mülteci terimini *kendi ülkesinde zulüm gören, çatışma, şiddet ya da kamu düzenini ciddi şekilde rahatsız eden durumlardan ve bunun sonucunda uluslararası korumaya ihtiyaç duymalarından dolayı ülkelerine dönemeyen kişiler* olarak tanımlamaktadır.

Türkiye, mülteciler konusunda taraf olduğu “Mültecilerin Hukuki Duruma İlişkin Sözleşme”yi 1967 tarihli ek protokol olan “coğrafi sınırlama” ile imzalamıştır. Bu coğrafi sınırlamaya göre, *Türkiye sadece Avrupa ülkelerinden gelen ve ırkı, dini, milliyeti belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağı korkusu ile iltica talebinde bulunanlara mülteci statüsü sağlanmaktadır* (İhlamur-Öner, 2014: 43-44).

“Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme” gereği Türkiye, Suriye’den iltica eden savaş mağdurlarına, geçiş ülkesi olarak geçici ikamet verebilmekteydi. Fakat Suriye’de yaşanan savaş, sınır komşuluğu, tarihsel-kültürel geçmiş ve Türkiye-Suriye dış politikasının getirdiği vizyon ve doktrinler gibi gerekçelerle Türkiye, Suriyeli savaş mağdurlarına, açık kapı politikası uygulamış, sınır kapılarını açma kararı almış ve “1994 İltica ve Sığınma Yönetmeliği” gereğince, “sığınmacı” statüsü verdiği Suriyelilere “geçici koruma” sağlamıştır (Peker ve Sancar, 2007:37; Kap, 2014:32). Fakat bahsedilen geçici koruma statüsü, mülteciliğin uluslararası sözleşmelerle belirlediği bazı hakları kapsamadığından, Türkiye çıkardığı yönetmelik ve genelgelerle Suriyelilere yönelik uygulamaları yürürlüğe sokmuştur. Konuyla ilgili en önemli düzenleme ise Nisan 2014 tarihinde “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu”nun yürürlüğe girmesiyle gerçekleşmiş ve bu düzenlemeyle Suriyelilere “şartlı mültecilik” (Kap, 2014:32) statüsü verilmiştir.

“Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu”na göre Suriyelilere sağlanan bu statüden yararlanacak kişilerin, bireysel olarak başvurması gerekmektedir. Fakat 3 milyonu aşan Suriyelilerin bireysel başvuru yapması bir problem ola-

rak değerlendirilmiş (Tunç, 2015:39) ve “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu”na ilaveten Ekim 2014’te “Geçici Koruma Yönetmeliği” çıkartılmıştır. Böylece Suriye’den gelen savaş mağdurlarına tek tek başvuru yapmaksızın topluca “şartlı mülteci” statüsü verilmiştir. Bu yönetmelikle geçici koruma kapsamına alınan Suriyelilere kimlik belgesi imkanı sağlamış ve bu kişilere *sağlık, eğitim, iş piyasasına erişim, sosyal yardım ve hizmetler ile tercümanlık ve benzeri hizmetler* verilmiştir (Kap, 2014:32).

Suriye’de başlayan kriz nedeniyle 2011 tarihinden günümüze devam eden süreçte dünyaya dağılan mültecilerin sayısı BMMYK (2020) Ekim ayı verilerine göre 5 milyon 571 bin 129 olmuştur. Suriyeli mültecilerin en yoğun yaşadığı Ortadoğu ülkesi Türkiye’dir. BMMKY (2020) verilerine göre Türkiye’de ikamet eden Suriyeli mültecilerin toplam sayısı 3 milyon 627 bin 481’dir. Türkiye’yi sırasıyla Lübnan, Ürdün, Irak ve Mısır izlemiştir.

Suriyeli mültecilere Türk sınır kapılarının açılmasından günümüze uzanan bu süreçte politikacılardan gazetecilere, akademisyenlerden sokaktaki insana kadar pek çok çevre tartışma yürütmüştür. Sosyal medya araştırması olan bu çalışma, Suriyeli mülteci krizine Türk politik gençliğinin bakış açısıyla yaklaşmayı teklif etmektedir. Bu bakımdan çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır: a) Sosyal medya mecrası üzerinden yürütülen Suriyeli mülteci krizi tartışmalarında Türk politik gençliği, kendilerini ve Suriyeli mültecileri hangi konumlara yerleştirmektedir? (b) Bu tartışmalarda konum alışlar ve konumlandırmalar hangi sosyal pratiklerle idame ettirilmektedir? (c) Konumlanmalar Suriyeli mülteci krizine ilişkin hangi anlamları üretmektedir?

Araştırmanın örneklem grubunun belirlenmesi iki aşamada gerçekleşmiştir. İlk olarak 2011 – 2015 genel seçimlerine katılan tüm siyasi partiler tespit edilerek bu partilerin gençlik örgütleri belirlenmiştir. İkinci aşamada listesi yapılan siyasi partilerin gençlik örgütleri ve temsilcilerinin sosyal medya hesapları araştırılmıştır. Dolayısıyla sosyal medya hesabı olmayan politik gençlik örgütleri ve temsilcileri çalışmanın dışında bırakılmıştır. Çalışmada veriler, Türk politik gençliğinin Twitter hesaplarından elde edilmiş ve tematik içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir.

Çalışmaya sosyal medya hesabı olan ve Suriyeli mülteciler hakkında paylaşım yapan 17 gençlik örgütüyle birlikte İzmir, İstanbul, Ankara temsilcilikleri ve tümünün başkanlarının 2011-2019 yılları arasında Suriyeli mülteci krizine dair paylaştığı içerikler dahil edilmiştir. Toplam 78 Twitter hesabında “Suriyeli”, “mülteci”, “göçmen”, “sığınmacı”, “Türkmen”, “Soydaş”, “kriz”, “göç”, “iltica”, “Suriye”, “savaş” ve “kamp” anahtar kelimeleriyle tarama yapılmış ve 235 tweet analiz edilmiştir. Analiz sırasında, 166 yorum, link gösterilen 36 metin, 173 fotoğraf ve 3 video yorumlayıcı perspektif olarak kullanılmıştır.

Bu çalışmada sosyal olarak örgütlenmiş grupların, birbirinden farklı sosyal gerçekliklerine ve bu gerçekliklerin temsiline yönelik bulgulara ulaşmak hedeflenmektedir. Dolayısıyla çalışmanın amacı sosyal medyada Türk politik gençliğinin Türkiye'deki Suriyeli mülteci krizine ilişkin anlam üretimine odaklanmak ve bu anlamların nasıl temsil edildiğini ortaya çıkartmaktır. Çalışma gençlik örgütlerinin bakış açısından meseleye yaklaşmıştır. Bu bakımdan gençlik örgütlerinin bağlı bulunan siyasal partilerin, liderlerinin (paylaşımlarda yer almıyorsa), Türkiye'nin iç ve dış politik aktörlerinin, yerel, ulusal ve küresel sivil toplum kuruluşlarının ve Suriyeli mültecilerin bakış açıları bu çalışma kapsamı dışındadır. Dolayısıyla çalışmada gençler ile ilişkili oldukları siyasi partiler arasında ilişki kurulmamış, bağlı oldukları düşünce yapılarıyla ürettikleri anlamların tutarlı olup olmadığı değerlendirilmemiştir. Ayrıca çalışmada gençlik örgütleri, ideolojik gruplara ayrılmamış ve ideolojik gruplarına göre nitelenmemiştir. Çalışma sosyal medya mecrasında politik gençliğe bir bütün olarak yaklaşmayı teklif etmektedir. Bu nedenle ön taramalar ve veri toplama aşaması dahil olmak üzere gençlik örgütlerinin bağlı oldukları partiler ve içinden seslendikleri ideolojiler, çalışmanın objektifliği açısından göz ardı edilmiştir.

SOSYAL MEDYADA GERÇEKLİĞİN SOSYAL İNŞASI

Günümüzde sosyal medya, farklı bakış açılarıyla özgün fikirlerin ortaya konduğu, toplumsal meselelerin küresel boyutta tartışılabildiği, bireylerin (görüş, yetenek) tek tek görünür kılındığı bir iletişim mecrası haline gelmiştir.

Sosyal medya, kolay ve ucuz erişim imkanlarıyla geniş kitlelerin tercih ettiği bir iletişim mecrasıdır. "We Are Social" ve "Hootsui" (2019), işbirliği ile hazırlanan "Digital in 2019 in World" raporuna göre Türkiye'de aktif sosyal medya kullanıcıları, toplam nüfusun %63'ünü (52 milyon kişi) oluşturmaktadır. Bu rapora göre Türkiye'de bir internet kullanıcısı en az 7 saatini internette geçirmekte ve bu sürenin 2 saat 46 dakikasını sosyal medya kanallarına ayırmaktadır.

Yaygın olarak kullanılan sosyal medya, tercih edilirliğinin yanı sıra anlam üretimine de katkı sağlamaktadır. Wohn ve Bowe (2014), iletişim araştırmalarında, kitle iletişim araçlarının izleyici algılarını şekillendirmedeki rolünü araştırdıkları çalışmalarında, "kristalleşme" modelini ortaya atmışlar ve sosyal medyada gerçekliğin sosyal inşasının nasıl gerçekleştiğine yönelik bir açıklama girişiminde bulunmuşlardır.

Wohn ve Bowe (2016), fiziksel kristalleşme terimini sosyal medyada gerçeklik oluşumuna uyarlamışlardır. Teorisyenler, bilginin bir çekirdek gibi görüldüğünü ve benzer tutumların gerçekliği oluşturmak için çekirdeğe kümelenen "parçacıklar" olduğunu varsaymışlardır. Buna göre sosyal medyada bilgi akışı, çoklu bilgi kaynaklarının etrafındaki kümelenmelerden ve çoklu kaynak-

lardan ortaya çıkmaktadır. Bilgi farklı kaynaklardan geldiği için, “çekirdek” bir değil, birden çoktur. Bu nedenle, kristalleşme, merkezi değil, çoklu bilgi kaynaklarının bulunduğu bir süreçtir.

Kristalleşmenin kuramsal arka planını Berger ve Lucmann’ın gerçekliğin sosyal inşası kuramı oluşturmaktadır. Gerçekliğin sosyal inşası yaklaşımında belirttiği gibi öznel gerçeklik, bireyler tarafından kristalize ve sağlam bir formda içselleştirilerek sosyal etki yoluyla oluşmakta ve katlaşılarak gerçeklik oluşuma katkı sağlamaktadır (Wohn ve Bowe, 2014: 261-264).

Sosyal medyada gerçekliğin sosyal inşasının nasıl gerçekleştiğine yönelik bir açıklama girişimi olan kristalleşme teorisi, gerçekliğin etkileşimler yoluyla ve kolektif olarak üretildiğini kabul eder. Etkileşimler sırasında çoklu bilgi kaynaklarından alınan enformasyonlar kümelenmek suretiyle gerçekliğin içselleştirilmesine doğrudan etki eder. Bununla birlikte, Wohn ve Bowe (2014), her bireyin çevrimiçi ağı farklı bir şekilde oluşturulduğundan, bu ağların ve kullanıcıların ağlardaki diğer insanlarla ilişkilerinin gerçeklik algılarını etkileyeceklerini belirtmişlerdir. Örneğin, daha küçük ve daha homojen grupların bir parçası olan bireyler, genel olarak toplumla daha az derecede örtüşecek, ancak eko odası olarak bilinen bir fenomen olan ağlarıyla insanlarla kuvvetli örtüşecek bir gerçeklik görüşüne bağlı kalacaktır. Öte yandan, daha fazla bir çevrimiçi ağına sahip olan bireyler, küçük, homojen bir çevrimiçi ağına sahip olanlardan çok daha farklı bir gerçeklik hissine sahip olabilir. Ancak yine de gerçeklik hakkındaki fikirlerinin “gerçek gerçeklik” olduğunu düşünmektedirler. Sosyal medya kullanıcıları, haber maddelerine ve sosyal etkinliklere bağlantı gönderirken ve onlar hakkında yorumda bulunurken, bu kullanıcıların öznel gerçekliklerini sembolik gerçekliğe dönüştürdüğü açıktır. Bu yayınlar çevrimiçi sosyal ağlarda güvenilir kişilerle paylaşıldıkları için, nesnel gerçeklik olarak algılanan bir şeye kristalleşebilirler.

Wohn ve Bowe (2014) kristalleşmenin varsayımlarına göre geleneksel medya, alternatif medya ve sosyal ağlar bilgi kaynaklarıdır. Bir bireyin bilgiye erişimi, kaynakları ile iletişim şekilleri tarafından belirlenir. Dolayısıyla bir kişinin bilginin belirginliği konusundaki yargısı, kaynak(lar)ın ve bireyin kaynak(lar) ile olan ilişkisinin bir fonksiyonu olacaktır. Bilginin içeriğine yönelik tutum, başkalarının tutumlarından ve bireyin bu insanlarla olan ilişkilerinden etkilenecektir. Zaman içinde, bireyler bir gerçeklik duygusu geliştirir ve makro düzeyde, gerçeklik oluşumu gruplar halinde kristalleşir. Sonuç olarak kristalleşme süreci, bireyin sosyal ağının nitelikleri ve bireyin bireysel nitelikleri ile yönetilecektir.

Varsayımları sıralanan kristalleşme sürecinin oluşumu, ana akım medya, sosyal medya (örneğin, sosyal ağ siteleri, bloglar) ve sosyal ağlardaki bireyler de dahil olmak üzere çeşitli kanallardan bilgiye maruz kalmakla başlamaktadır.

Bir birey bilgiye maruz kaldıktan sonra, bu bilginin alındığı kaynaktan da etkilenerek bir tutum oluşturmaktadır.

Ahmadi ve Wohn (2018), "How to Handle Online Risks?: Discussing Content Curation and Moderation in Social Media" çalışmalarında sosyal medyada rastlantısal bir habere maruz kalma ölçeği geliştirerek öncüllerini incelemek için bir anket yapmışlardır. Araştırma bulguları kullanıcıların haber içeriğine olası maruz kalma durumlarının sosyal medya kullanımını arttırabileceğini ve sosyal medya haberleriyle daha fazla ilişki kurmayı teşvik edebileceğini göstermiştir. Bu nedenle, daha fazla kullanıcı haber içeriğine rastlantısal bir şekilde maruz bırakılarak, sosyal medya haber tüketicisini çekebilmekte ve rekabet avantajı elde edebilmektedir. Kristalleşme süreci bireyin sosyal ağının özellikleriyle bireyin kişiliği ve kültürel arka planı gibi çeşitli özelliklerden etkilenir. Sosyal medya insanların yüz yüze bir durumda tartışmayacakları belli bir konuda sahip oldukları tutumları görmelerini sağlar. Bireyin sosyal ağı ne kadar çokluysa kristalleşme etkisi o kadar yoğunlaşacaktır (Wohn ve Bowe, 2014: 261-264).

Wohn ve Bowe'un (2014), sosyal medyada bilgi akışı ve gerçeklik oluşum sürecini tanımlamak için kullandıkları "kristalleşme"ye göre bilgi ve tutumların küçük moleküller gibi olduğunu ve benzer moleküllerin bireyin aklında gerçeklik "kristalleri" oluşturmak üzere bir araya geldiği varsayılmıştır. Teorisyenler, gerçekliğin inşasında geleneksel medya, alternatif mecralarla birlikte sosyal medyanın da çoklu bilgi kaynakları arasında yer aldığı ve çekirdeğe yapışan kristaller meydana getirdiğini savunmuşlardır. Üstelik bu teoriye göre bireyin gerçekliği yalnızca bilinçli olarak takip ettiği sayfalarla sınırlı değildir. Dijital mecra, aynı zamanda bilgiye maruz kalmayı da bünyesinde barındırır. Dolayısıyla bireyin gerçeklik duygusu, maruz kaldığı bilgiye ve bu bilgiye karşı tutumuna da bağlı olmaktadır.

SOSYAL GERÇEKLİĞİN TEMSİLİ

Sosyal temsiller, gündelik söylemlere demirlemiş ve kolektif olarak üretilen sosyal gerçekliğin temel dinamikleridir. Paker (2000), sosyal temsil teorisinin sosyal yaşamın inşa edici yönlerine yoğunlaşarak atıf ve inançları anlamak için bir çerçeve sunduğunu belirtmektedir. Sosyal temsiller, iletişim bilimlerinde düşünmenin karakteristikleri, insan davranışı ve bilgisinin içeriğini açıklamaya imkan tanımaktadır.

Sosyal temsiller yaklaşımı, 1961 yılında Moscovici'nin Psikanaliz İmajı ve Kitlesi adlı çalışmasında ortaya atılmıştır (Bilgin, 2009:326). Moscovici (1976), bu çalışmasında insanların psikanaliz hakkında sahip oldukları bilgi repertuarına temsiller yoluyla açıklık getirmiştir.

Moscovici (1973), sosyal temsilleri, tek bir tanım kalıbına sokmamış bunun yerine kurumsal anlamda çeşitli yönlerini dile getirmiştir. Kuramcıya göre sosyal temsiller, sosyal değişimler için bir kod ve kendi dünyalarıyla bireylerin farklı yönlerini açıkça belirleme, sınıflandırma için bir anahtar sunarak topluluk üyeleri arasında iletişim kurulmasını sağlayan değer sistemleri, fikirler ve uygulamalardır. Moscovici (1963: 251), kavramın özündeki kolektifliği vurgulayarak sosyal temsilleri *sosyal olanın davranış ve iletişim amacıyla işlenişi* olarak betimlemiştir.

Bilgin (2009), sosyal temsillerin içinde bulunduğumuz dünyaları anlama girişimi olarak görüldüğünü belirtir. Bilgin'e göre sosyal temsiller, düşüncelerin içeriklerini, bu içeriği anlamamızı sağlayan sosyal mekanizmaları, sosyal ve bilişsel içeriklerin işlevlerini, neye yaradıklarını anlaşılır hale getirmektedir.

Moscovici (1984), sosyal temsillerin amacının yabancı olanın bilindik kılınması olarak açıklar. Teorisyene göre bir toplumda yabancı olan yadırganır, merak edilir, hatta yer yer yabancı olana karşı endişe duyulur. Böyle durumlarda yabancı olanın açıklanması beklenir. Sosyal temsillerin öncelikli amacı yabancı olanın açıklanması, normalleştirilmesi ve tanıdık hale getirilerek aşına hale getirilmesidir. Sosyal temsiller aracılığıyla aşına kılınan, toplum tarafından tasdik edilip, onaylanabilir.

Sosyal temsiller, iki safhadan oluşur: demir atma ve nesneleştirme. Demir atma, yabancı olanı kategorize edip imajlara indirgeyerek yeni fikrin, önceden var olan bir sisteme bağlanmasıdır. Bu aşamada eski ve yeni kategoriler arasında benzerlik kurularak yeni olana bildik bir bağlam kazandırılır ve yeni olan anlamlandırılır (Paker, 2000; Arkonaç, 2016). Dolayısıyla demirleme aşaması yeni olanla karşılaştığı anda ortaya çıkmaktadır. Markova (2004), demirlemenin karşılaştırmayı, değerlendirmeyi ve yeni – aşına olunmayan fenomenin var olan bilgiyle entegrasyonu olduğunu belirtir. Bu süreç dinamik ve dengeleyicidir. Diğer taraftan demirleme, bireyin olan biteni açıklama esasında ilerleyen, temsillerin var olan içeriklerini yeniden inşa ettiği, yeni temsiller ürettiği ve yeni temsillere anlamlar verdiği bir anlam kurucu faaliyetidir.

Demir atma safhası birbirinden ayırlamayan fonksiyonlara sahip fakat birbirinden farklı iki alt aşamadan oluşur. Bu aşamalardan imajların oluşumuna işaret eden ilki sınıflandırmadır. Sınıflandırma ilk kez karşılaşılan bilginin kategorize edilerek belli bir kurallar / davranışlar setine oturtulup tanıdık bir bağlam kazandırılmasıdır. Demir atma safhasının ikinci aşaması olan isimlendirme ile karşılaşılan yeni bilgi, o toplumun kültür matriksine dahil edilerek belirsizliğin ortadan kalkmasına yardımcı olur. İsimlendirme sonucu nesne ya da olgu tarif edilebilir ve toplumlar arasında uygunluk nesnesi haline getirilir ve özelliklerine ayrılabilir (Moscovici, 1984: 34; Paker, 2000).

Sosyal temsillerin oluşumunda ikinci mekanizma olan nesneleştirme, soyut olanı somut imaj ve nesnelere dönüştürür. Böylece soyut olan elle tutulabilir şeyler gibi yaşanırken açıklanamaz olan açıklanabilir hale getirilir. Nesneleştirme sürecinin iki yönü bulunur. Bunlardan ilgi ikonik dönüştürmedir. İkonik dönüştürme belli kavram ya da teorinin (bilimsel ve teknik bilginin) bazı özelliklerinin seçici olarak alınmasıyla basitleşme sağlarken aynı zamanda bilimsel bilgiyi bağlamından kopararak gündelik bilgiye dönüşmesini sağlar. İkinci yönü ise bilginin imaja dönüştürülmesiyle gerçeklik görüntüsü kazandırılmasına atıfta bulunan doğallaştırma. Böylece imajla gerçeklik arasında ayırım kaybolarak kavramın imajı gerçekliğin bir kopyası haline gelir (Moscovici, 1984: 40; Paker, 2000: 46-47).

Moscovici (1988) üç tür sosyal temsil tanımlamıştır. Bu sosyal temsiller hegemonek, özgürleştirici ve polemik temsillerdir.

Hegemonik Temsiller, toplumun bütün üyeleri tarafından oy birliğiyle paylaşarak belirli bir sosyal konu hakkında paylaşılan ortak bir gerçeklik oluşturur (Deaux ve Viley, 2007: 11). Bu bakımdan hegemonik temsiller, gerçekliğin baskın toplumsal yapısını etkilemekte ve muhalif temsillere itiraz etmektedir (Howarth, 2006: 79). Bu temsiller, sabit, sembolik, zorlayıcı ve homojendir. İnsanlar arasında kabul edilmesi zımni olarak gerçekleşir (Paker, 2000: 49).

Özgürleştirici temsiller, alt gruplara ait fikir ve bilgi dolaşımının doğal sonucu olarak ortaya çıkarlar ve tamamlayıcı işlevleri vardır (Paker, 2000:49). Bu bakımdan *farklı grupların mülkiyetindedirler* (Deaux ve Viley, 2007: 11). Özgürleştirici temsiller, bir toplumun üyeleri farklı bir şekilde yeni bilgilere maruz kaldığında ve dolayısıyla geniş bir kimlik grubundaki bireyler veya alt gruplar arasındaki farklılıkları yansıttıklarında oluşturulur (Ben-Asher, 2003).

Polemik temsiller, sosyal çatışma ve anlaşmazlık durumlarında ortaya çıkarlar. Bu temsiller, toplumun tamamına yayılmadan sınırlanırlar ve özellikle çatışmacı ilişkilerle belirlenirler. Rekabetçiliği yüksek olduğu bu temsiller diyaloglarda tespit edilebilir (Deaux ve Viley, 2007: 11; Paker, 2000: 49).

YÖNTEM VE ANALİZ

Çalışmada elde edilen veriler tematik içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Tematik içerik analizi, bir metinde göze çarpan temaların yapılandırılmasını ve tasvir edilmesini amaçlamaktadır. Verilerin kodlanmasıyla başlayan tematik içerik analizi yöntemi, temaların belirlenmesi, tematik ağların (haritanın) oluşturulması, bu ağların tanımlanması, raporlanması ve yorumlanması adımlarını takip eder (Attride-Stirling, 2001). Anlam örüntülerini bulmak için yararlanılan temalar, bir taraftan inşa edilen sosyalliğin sosyo-kültürel bağla-

mına göndermede bulunurken, diğer taraftan sosyal temsilleri üreten temel referans noktaları olmaktadır (Markova, 2004: 134).

Çalışmada Braun ve Clarke’ın (2019) tematik içerik analizine ilişkin analiz basamakları takip edilmiştir. Bu bakımdan ilk olarak veriler toplanmış, deşifre edilmiş ve üst üste okumalarla veriler arasındaki benzerlik ve farklılıklar not edilmiştir. Benzer veriler ayrı ayrı dosyalararak temalara ayrılmış ve analize ilişkin yol haritası oluşturulmuştur. Bu aşamadan sonra her temaya ait özellikler betimlenerek açık bir şekilde tanımlanmış ve açıklanmıştır. Son olarak rapor hazırlanmış, her temanın altında doğrudan alıntı örnekleri yerleştirilmiştir. Tüm bu işlemlerden sonra analiz sonuçları, araştırma sorusu ve literatürle tekrar ilişkilendirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Örneklem grubun belirlenebilmesi amacıyla ilk olarak 2011 ve 2015 genel seçimlerine katılan tüm siyasi partiler tespit edilmiştir. Yapılan ön araştırma sonrasında seçimlere katılan Anadolu Partisinin 18.12.2015 tarihinde, Halkın Sesi Partisinin 19.09.2012 yılında kapandığı anlaşılmıştır. Milliyetçi ve Muhafazakar Parti 08.08.2013 tarihinde isim değişikliği yaparak “Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisine” dönüşmüştür. Bu partilerin dışında Millet Partisi, Genç Parti, Liberal Demokratik Parti, Halkın Yükseliş Partisi, Muhafazakar Yükseliş Partisi, Demokratik Gelişim Partisi, Toplumsal Uzlaşma Reform ve Kalkınma Partisi, Millet ve Adalet Partisi, Merkez Parti, Hak ve Adalet Partisi ve İlk Parti’nin gençlik örgütlerine ait resmi Twitter hesabı bulunamamış, internet siteleri ve parti genel başkanlıkları aranarak konu teyit edilmiştir. Araştırma resmi sosyal medya hesabı olan gençlik örgütleri üzerinden yürütülmüştür.

Türkiye’de politik gençlik olarak belirlenen araştırma evrenine uygun olarak belirlenen örneklem grubu Tablo.1’de görülmektedir.

Tablo 1: Araştırmanın Örneklem Grubu²

- Ak Gençlik (AG)
- Alperen Ocakları (AO)
- Atatürkçü Düşünce Derneği Gençlik Kolları (ADD)
- Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları (CHP-GK)
- Demokrat Parti Gençlik Kolları (DP-GK)
- Demokratik Sol Parti Gençlik Örgütü (DSP-GÖ)
- Doğru Yol Partisi Gençlik Kolları (DYP-GK)
- Emek Gençliği (EG)
- Genç Saadet (GS)
- Halkın Demokratik Partisi Gençlik Merkezi (HDP-GM)
- Hepar Gençliği (HG)
- İcma Gençlik Derneği (IGD)
- Kurtuluş Partisi Gençlik Kolları (KP-GK)
- Öncü Gençlik (ÖG)
- Türkiye Gençlik Birliği (TGB)
- Türkiye Komünist Gençliği (TKG)
- Ülkü Ocakları (ÜO)

Bu kapsamda 17 gençlik örgütüyle birlikte İzmir, İstanbul, Ankara temsilcilikleri ve tümünün başkanlarının Suriyeli mülteci krizine dair paylaştığı içerikler çalışmaya dahil edilmiştir. Toplam 78 twitter hesabında “Suriyeli”, “mülteci”, “göçmen”, “sığınmacı”, “Türkmen”, “Soydaş”, “kriz”, “göç”, “iltica”, “Suriye”, “savaş” ve “kamp” anahtar kelimeleriyle tarama yapılmış ve 235 tweet analiz edilmiştir. Analiz sırasında, 166 yorum, link gösterilen 36 metin, 173 fotoğraf ve 3 video yorumlayıcı perspektif olarak kullanılmıştır.

Uygulama

Uygulama kısmında bahsedilen anahtar sözcüklerle Twitter üzerinden genel taramalar yapılmış, kullanılabilir tweetler örgütlere göre temize geçirilmiştir. Toplanan veriler gerekli okumalar yapıldıktan sonra verilerde anlam içeren ifadeler not edilmiştir. Ayrıca, paylaşımlarda yer alan ifadeler, referanslar, emojiler, hesaplar, farklı durumlarda veya farklı katılımcıların konuşmalarında tekrarlanan özellikler, ortak ve farklı noktalar saptanmıştır. Okumalar sırasında benzeri malzeme yığınları ayrı dosyalarda toplanmış ve verileri takip edebilmek amacıyla numaralandırılmıştır. Ayrı dosyalarda toplanan veri

² Alfabetik sıraya göre listelenmişlerdir.

setlerini, argüman ve karşı argümanlara göre ayrılarak kategorize edilmiştir. Temaların, kategoriler ve tüm veri setiyle uyumunu kontrol ederek analize ilişkin tematik “harita” oluşturulmuş ve her temaya ait özellikler sadeleştirilerek tanımlanmış ve isimlendirilmiştir. Son olarak raporlama yapılmış ve her kategoriye somut, çarpıcı doğrudan alıntı örnekleri yerleştirilmiştir.

BULGULAR

Uygulama kısmında belirtilen aşamalar tamamlandıktan sonra her kategori, konu başlığına ayrılmış, alt kategoriler başlıklar içinde sıralanmıştır. Çalışmanın objektifliği açısından örnek veriler dosya içerisinde rastgele seçilmiştir. Her kategoriye, gerekli görüldüğü kadar örnek yerleştirilmiştir.

Suriyeli Mülteci Krizi Bağlamında Dindaşlık Konumu

Suriyeli mülteci krizinde Türk politik gençliği bir argüman ve bir tartışma alanıyla dindaşlık konumunu inşa etmiştir. Ortaya konan argümanda Suriyeli mülteciler ile Türklerin, aynı ümmetin üyeleri olarak dindaş (din kardeşi) olduklarını öne sürülmektedir. İkinci olarak Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye ilticasının dindaşlar arasında mezhep krizine neden olabileceği üzerine bir görüşür. Burada gerekçelendirmeden Sünni Suriyeli mültecilerle Alevi Türkler arasında dindaşlığın sağlanamayabileceği tartışması ortaya atılmıştır.

Özetlenen bir argüman ve bir tartışma alanı iki farklı dindaşlık temsiline dayanmaktadır. İlk dindaşlık temsili, Suriyeli mültecilerle Türkleri aynı ümmetin üyeleri olarak gören değerler bütünüdür. Buna göre Suriyeli mülteciler, aynı ümmetin üyeleri olarak Türk vatandaşlarıyla dindaş yani din kardeşleridir. Buna göre Suriye'den gelen din kardeşlerini konuk etmek ve onlara yardımcı olmak ensar (yardımlaşma) ruhunun bir gereği olarak görülmüştür. Bu kategoride paylaşılan içerikler hadis ve dini kıssadan hisselerle desteklenmiştir. İçeriklere göre din kardeşi *komşusu açken tok yatmaz* ve Müslüman kişi *eline, diline hakim olur* ve başkalarına zarar vermez. Yapılan yardımlar *Allah rızası* için yapılmaktadır ve karşılığı *iyi dua* almaktır.

Şekil 1: Dindaşlık Teması, Ak Gençlik 63. Paylaşımına Gelen 1. Yorum

Kaynak: 5 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/EmreGedikZehra/status/593165760081559554> adresinden erişildi.

Şekil 2: Dindaşlık Teması, Alperen Ocakları 6. Paylaşım

Kaynak: 15 Aralık 2019 tarihinde https://twitter.com/Fazli_Centilmen/status/787565068338749440 adresinden erişildi.

Bu değerler, Tanrısal iradeye dayanmakta ve gerçekleştirilmesi farz (emir) kabul edilmektedir. Tıpkı Mekke'den Medine'ye hicret eden sahabeler gibi Suriyeli mültecilerde Müslüman bir ülkeye dindaşlarının yanına sığınmışlardır. Onlarla ensar ruhu oluşturmak, onlara iyi davranmak dindaşlık değerleri arasında görülür.

Şekil 3: Dindaşlık Teması, Genç Saadet 2. Paylaşım

Kaynak: 20 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/enesykmz/status/501495720021872642> adresinden erişildi.

Şekil 4: Dindaşlık Teması, Ak Gençlik 100. Paylaşım

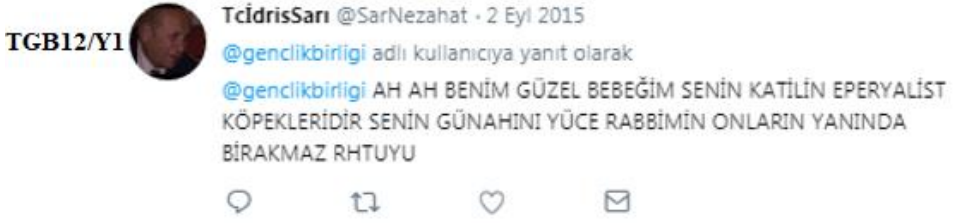
Kaynak: 20 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/OsmanTomakin/status/883761623726534657> adresinden erişildi.

Ensar ruhu oluşturamayıp onlara kötü davrananların, zulüm edenlerin ise er geç ilahi adalete teslim olacağı ön görülmektedir.

Şekil 5: Dindaşlık Teması, Ak Gençlik 15. Paylaşım

Kaynak: 20 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/OsmanTomakin/status/309427933083226113> adresinden erişildi.

Şekil 6: Dindaşlık Teması Türkiye Gençlik Birliği 12. Paylaşımına Gelen 1. Yorum

Kaynak: 14 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/SarNezahat/status/639172440841678848> adresinden erişildi.

Şekil 7: Dindaşlık Teması, Genç Saadet 4. Paylaşım

Kaynak: 05 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/enesykmz/status/814884086452027393> adresinden erişildi.

İkinci olarak bir argüman şeklinde ortaya çıkmayan ve tartışma alanı içinde beliren görüştür. Dindaşlıkla ilgili ortaya atılan görüşe göre dindaşlık temsili ümmetle değil aynı mezhebe mensup üyelerce kurulmaktadır. Bu argümanda Sünni ve Aleviler aynı ümmetin bir parçası olarak görülmemiş, mezhepsel olarak ayrılmıştır.

Bu kategoride örnek sayısı bir tanedir, fakat bir tartışma alanı açtığı için kategoriye dahil edilmiştir. Bu görüşte mezhep ayrılığının altı çizilmiş ve Türkiye’de yaşayan Sünni ve Alevi mülteci ya da Türk vatandaşlarının problem yaşayabilecekleri öngörülmüştür.

Şekil 8: Dindaşlık Teması, Ülkü Ocakları 4. Paylaşım

Kaynak: 20 Aralık 2019 tarihinde https://twitter.com/Ulku_Ocaklari/status/420682829064712192 adresinden erişildi.

(Link içerik) “Gördüğümüz gibi olayın birden çok boyutu vardır ancak zannediyorum ki en can alıcı yanı sosyolojik boyuttur. Bir önceki sayıdaki yazımda belirttiğim üzere Suriye’deki isyanın temelinde yatan mesele Sünni halkın yıllardır ülkeyi yöneten Esad ailesinden rahatsız oluşudur. Çünkü Esad ailesi Nusayri’dir. Yani Arap Alevi’sidir. Olayların çıktığı bölgenin, Seyyidlerin yaşadığı bölge olması da bunun en önemli kanıtlarından biridir. Peki, uzun vadede düşünürsek ve mültecilerin büyük bir kısmının Sünni olduğunu göz önünde bulundurursak, Arap Alevileri ile savaşan, savaşmadan olsa dahi toplum temelinde onlarla sorunlar yaşamış olan mültecilerin ileride Türk Alevileri ile sorun yaşayabilme ihtimali dikkate değer değil midir?” (Çelik, 2014).

İlk dindaşlık temsiline, Suriyeli mültecilerle Türkler arasında, sınıfsal, mezhepsel ya da ırksal farklılıklar eritilmiş ve hepsinin üstüne Tanrısal iradeyi ortaya konulmuştur. Bu irade, inanç gereği sorgusuz sualsiz kabul edilmiş ve bütünleşme gerçekleşmiştir. Suriyeli mülteci krizinin olumsuz sonuçlarını aşmaya yönelik inşa edilen dindaşlık, bu argümanda öne sürülen ilişkileri düzenleyerek gruplar arasında çatışmaya set çekmiştir. Tartışma alanında ortaya çıkan ikinci temsil, net ve açık bir şekilde ortaya argüman çıkartamamış ve mezhepsel ayrılıklara yönelik bir tartışma sunmuştur. Bu temsilde dindaşlık, mezhepsel birlikteliğe dayanır ve bu mezhepler aynı ümmetin üyeleri arasındaki ilişkileri bozabilir.

Suriyeli Mülteci Krizi Bağlamında Soydaşlık Konumu

Soydaşlık konumundan bir argüman ve bu argümandan beslenen iki tartışma alanı ortaya çıkmaktadır. Soydaşlık konumu Suriyeli mültecileri, Türkmenler ve diğer milliyetten olan Suriyeliler olarak ikiye ayırmıştır. Argümanı ortaya atan örgütler, Suriyeli Türkmenleri, Türk milletinden göreyerek aralarındaki kan bağına göndermede bulunmuş ve soydaş kabul etmiştir. Bu argümandan temellenen birinci tartışma alanında cılızda olsa Türkmen olmayan Suriyeli mültecilere Osmanlı-Türk devlet geleneği gereği kapıların açılması olumlanmıştır. İkinci argümanda ise Türkmen olmayan Suriyeli mültecileri hasım

olarak görmüş ve Türkiye’de bulunmalarına karşı çıkmıştır. Bu argümanda geçmiş hafıza devreye sokularak Suriyeli mülteciler, Ermeni, Kürt, Arap sorunlarıyla ilişkilendirilmiş ve Suriyeli mülteciler dışlanmıştır.

Yukarıda özetlenen bir argüman ve bu argümandan temellenen iki tartışma alanı, tek bir soydaşlık temsiline dayanmaktadır. Burada ele alınan soydaşlık temsili, Suriyeli Türkmenlerle Türk vatandaşlarını hısım olarak gören akrabalık ilişkilerini olumlayan değerler bütünüdür. Zor durumda kalan aile üyelerine yardım etmek, onlarla dayanışmaya girmek, korumak, kollamak ve sadakat duygularıyla onlarla bütünleşmek soydaşlık değerleri arasında görülür.

Suriye, çeşitli milletlerden (Arap, Türk, Kürt v.b.) insanları barındırmaktadır. Türkler, kan bağıyla bağlı olduğu Suriyeli Türkmenlerle soydaştır başka bir deyişle aralarında kan bağı vardır. Savaştan Türkiye’ye sığınan Suriyeli Türkmen mültecilere sahip çıkmak, korumak ve yardım etmek, Türklerin sorumluluğu olarak görülmüştür. Bu kategoride Suriyeli Türkmen mülteciler, Türkiye’ye gönülden bağlı olduğu diğer taraftan da Türklerin Suriyeli mültecilerin her daim yanında oldukları vurgulanmıştır.

Şekil 9: Soydaşlık Teması, Hısım Kategorisi, Ülkü Ocakları 2. Paylaşım

Kaynak: 18 Aralık 2019 tarihinde https://twitter.com/Utku_Ocaklari/status/413757777518268416 adresinden erişilmiştir.

(Link İçerik) “Suriye’de yaşanan savaştan dolayı ülkemize sığınan Suriyeli Türkmenlerin durumları kış mevsiminin gelmesiyle daha da zorlaşmıştır. Ülkü Ocakları vicdani sorumluluk bağlamında Suriyeli Türkmenlerin; “ kışlık giysi ve kırtasiye ihtiyaçlarını” karşılamak amacıyla, yurt genelinde bir yardım kampanyası düzenleme kararı almıştır. Yardımlar, Ülkü Ocakları’nın il ve ilçe temsilciliklerinde toplanacak, daha sonra Türkmen kardeşlerimizin bulunduğu kamplara sevk edilecektir. Yardımların yeni ve temiz malzemelerden olması gerekmektedir. Kışlık giysi ve kırtasiye ihtiyaçları dışında herhangi bir yardım kabul edilmeyecektir. Tüm vatandaşlarımızı yardım kampanyasına destek vermeye davet ediyoruz” (Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı, 2013).

Şekil 10: Soydaşlık Teması, Hıırım Kategorisi, Ülkü Ocakları 10. Paylaşım

Kaynak: 20 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/OlcayKilavuz/status/882543587161931778> adresinden erişilmiştir.

(Link İçerik) “Suriyeli göçmenlerin tacizde, tecavüzde yahut saldırıda bulunduğu yönünde özellikle sosyal medya merkezli haberler kısa sürede kitlesel hareketlere sebebiyet vermektedir. Türkiye’ye yürekten bağlı Türkmen soydaşlarımızın da bu provokasyonların hedefi haline getirilmeye çalışıldığı görülmektedir. (...) Ülkücüler, Türk Milleti’nin şerefli bir mensubunu hedef alan hiç bir eylemi desteklemedikleri gibi ne soydaşlarımız ile vatandaşlarımız arasındaki bağın bu eylemlere kurban gitmesine ne de suçsuz mazlumların günahına girilmesine alet olmaya-caklardır” (Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı, 2017).

Aynı soydaşlık temsiline dayanan iki tartışma alanı belirlemiştir. İlk tartışma alanı olan görüş, aynı soydaşlık temsiline dayanır fakat soydaş olmayan Suriyeli mültecilere Osmanlı – Türk geleneği gereği sınır kapılarının kapanmaması gerektiği öne sürülür. Bu görüşte Suriyeli mültecilerle hıımslık ilişkisi yürütülmez, fakat hasımslık ilişkisi de güdülmaz.

Şekil 11: Soydaşlık Teması, Hısim Kategorisi, Alperen Ocakları 5. Paylaşımına Gelen 3. Yorum

Kaynak: 15 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/efebey08/status/749247962677649408> adresinden erişildi.

Bu kategoride Türk olmak mazlumun, yoksulun, zor durumda olanın yanında olmakla eş değer tutulmuştur. Geçmişten günümüze Türk devletleri savaşan, zulümden kaçanların sığındığı bir ülke olmuştur. Dolayısıyla Suriyeli mültecilere yardım etmek, Türk olmanın büyüklüğü ve onuru olarak yorumlanmıştır.

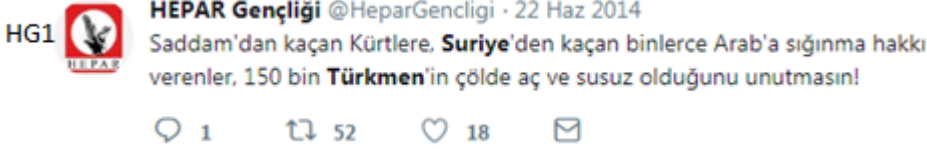
Şekil 12: Soydaşlık Teması, Hısim Kategorisi, Alperen Ocakları 8. Paylaşım

Kaynak: 20 Aralık 2020 tarihinde <https://twitter.com/kursatmican/status/864894077350936577> adresinden erişilmiştir.

İkinci tartışma alanında ise Arap, Kürt olan Suriyeli mülteciler hasım olarak görülür. Dünyanın çeşitli bölgelerinde zor durumda olan Türkmenler varken hasımların ülkeye kabul edilmesi, Türk tarihine yeni sorunlar ekleyecektir. Bu görüşten geçmiş hafıza canlandırılmış ve Suriyeli mülteci krizi "Ermeni Sorunu", "Kürt Sorunu", "PKK" gibi olaylara göndermede bulunarak yorumlanmıştır. Bu görüşe göre dünyanın çeşitli yerlerinde zulüm gören hısımlar (Türk kökenliler) varken, hasımlar mülteci olarak kabul edilmemelidir.

Şekil 13: Soydaşlık Teması, Hasım Kategorisi, Hepar Gençliği 1. Paylaşım

Kaynak: 19 Aralık 2020 tarihinde <https://twitter.com/HeparGencligi/status/480666770802749441> adresinden erişildi.

Şekil 14: Soydaşlık Teması, Hasım Kategorisi, Demokratik Sol Partisi gençlik Örgütü 2. Paylaşımına Gelen 17. Yorum

Kaynak: 19 Aralık 2020 tarihinde https://twitter.com/m_turhan78/status/751788531547267072 adresinden erişildi.

Şekil 15: Soydaşlık Teması, Hasım Kategorisi, Doğru Yol Partisi Gençlik Kolları 2. Paylaşım

Kaynak: 19 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/FahriDyp/status/702019776508465152> adresinden erişildi.

Şekil 16: Soydaşlık Teması, Hasım Kategorisi, Türkiye Gençlik Birliği 2. Paylaşımına Gelen 1. Yorum

Kaynak: 20 Aralık 2020 tarihinde <https://twitter.com/Backstagemama/status/231809723769421824> adresinden erişildi.

Suriyeli Mülteci Krizi Bağlamında Sınıftaşlık Konumu

Sınıftaşlıkla ilgili bir argüman öne çıkmaktadır. Ortaya konan argüman, Suriyeli mültecilerin kapitalizmin -sömürdüğü alt sınıflar olduğudur. Aynı sömürülen sınıfın üyeleri olarak Suriyeli mültecilerle kapitalizme karşı savaşta birlikte yer alınmalıdır. Bu argümana göre Suriyeli mülteciler özelinde tüm mülteciler, emekçi – işçi sınıfıdır. Tüm alt sınıfların ortak mücadelesiyle kapitalizmin yıkılacağı ve mültecilik olgusunun da sona ereceği iddia edilmiştir.

Şekil 17: Sınıftaşlık Teması, Türkiye Komünist Gençliği 4. Paylaşım

TKG @TKGninesi · 10 May 2017

TKG protestonun ardından basın açıklaması gerçekleştirdi; düşmanımız Suriyeliler değil kapitalizmdir.

#SuriyelilerdeğilMcDonaldsdefolsun

1 52 43

Kaynak: 15 Aralık 2020 tarihinde <https://twitter.com/TKGninesi/status/862316873953705985> adresinden erişildi.

Kapitalizmin yarattığı mültecilik ancak kapitalizmin yıkılmasıyla son bulabilir. Dolayısıyla kapitalist sistem, altsınıfların dayanışması ve mücadelesiyle yıkılmalıdır ve yıkılacaktır.

Şekil 18: Sınıftaşlık Teması, Türkiye Komünist Gençliği 3. Paylaşım

Kaynak: 15 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/TKGninsesi/status/862319005297672192> adresinden erişildi.

Şekil 19: Sınıftaşlık Teması, Türkiye Gençlik Birliği 13. Paylaşım

Kaynak: 15 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/genclikbirligi/status/639161519234764801> adresinden erişildi.

Şekil 20: Sınıftaşlık Teması, Türkiye Gençlik Birliği 10. Paylaşım

Kaynak: 15 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/genclikbirligi/status/558732790599266304> adresinden erişildi.

(Link İçerik) “Tüm bu verileri dünya nüfusunun en zengin %20”sinin tüm dünyadaki mal ve hizmetlerin %86”sını tükettiği, dünyanın en yoksul 48 ülkesinin (yani tüm dünya ülkelerinin dörtte biri) gayri safi milli hasıllarının toplamının dünyanın en zengin üç kişisinin (üçü de çok uluslu şirketler sahibi) servetlerinin toplamından daha az olduğu gibi olgularla okuduğunuz zaman, neresinden tutarsanız tutun bu düzenin elinizde kalacağını göreceksiniz. Bir de madenciye yaşam odasını çok görüp kendisine bin odalı milyon dolarlık saraylar yaptıran padişah özentileri varsa ülkenizde, artık o düzen yıkılmadan çocukların karnı doymaz” (Türkiye Gençlik Birliği, 2015).

Özetlenen argüman bir sınıftaşlık temsiline dayanmaktadır. Sınıftaşlık temsili, Suriyeli mültecilerle ırk dil, din fark etmeden tüm sömürülenleri birlikte değerlendiren ve aynı sınıfın üyeleri olarak gören değerler bütünüdür. Bu değerler, ideolojik sistem düzeyinde devrimsel iradeye dayanmaktadır. Suriyeli mülteciler, emperyalist politikalarca parçalanmış ülkelerini terk etmeye mecbur bırakılmışlardır. Kapitalizmin ucuz iş gücü isteği, mülteci hareketliliğine neden olmuştur. Dolayısıyla Suriyeli mülteciler, kapitalizm tarafından sömürülen ve daha fazla sömürülmek istenen alt sınıflardır.

Şekil 21: Sınıftaşlık Teması, Türkiye Komünist Gençliği 1. Paylaşım

Kaynak: 15 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/TKGninsesi/status/698527718846156800> adresinden erişildi.

(Link İçerik) “Göçe zorlanan onca insan dinsel, etnik ve mezhepsel nedenlerle göç ediyormuş gibi gözükse de resme biraz daha uzaktan ve bütünlüklü baktığımızda bu insanların çok büyük bir kısmının emekçi kitlelerden oluştuğu ve savaşı da kıtlığa da yaratan kapitalist düzenin karşısındaki işçi sınıfının birer üyesi oldukları açığa çıkmaktadır. Dergimizin ikinci sayısında ilk sayıda yer verdiğimiz “Mülteci Sorunu” başlıklı yazıyı bir kez daha ve kapsamlı bir şekilde ele almanın gerekliliğini hissettik. Suriye’deki sonu gelmez savaşın en büyük sıkıntısını yaşayan Suriye halkı son 3 senedir kendi ülkesinden ayrılmak zorunda bırakılmakta ve işin insani boyutu gün geçtikçe kanıksanmakta. Durum böyle olunca emperyalizmin müdahalesiyle paramparça olmuş Suriye toprakları yaşanmaz bir yer haline, bunun sorumlularına dair bir yazının yazılması da zorunlu hale geldi. (...) Yaşanan bu göçün ve diğer tüm göçlerin sebepleri sıralandığında ekonomik, çevresel etkenler ve savaş gibi sebepler gösteriliyor ancak atlanmaması gereken fakat açıkça atlanan asıl nokta göçün ve savaşın kaynağının emperyalizm oluşu. Kapitalizm ve emperyalizmi hesaba katmadan yapılacak bir göç değerlendirmesi ya eksik kalıyor ya da düzenin sınırları içinde onların istediği yerde bitmek zorunda” (Türkiye Komünist Gençliği, 2016).

Şekil 22: Sınıftaşlık Teması, Türkiye Gençlik Birliği 15. Paylaşım

Kaynak: 15 Aralık 2019 tarihinde <https://twitter.com/genclikbirligi/status/639459920740503552> adresinden erişildi.

(Link İçerik) “Dün tüm Türkiye’ye ve hatta Dünya gündemine damga vuran Suriyeli çocuk fotoğrafı yukarıda yazdığımız tüm çelişkileri tek bir karede ortaya koyuyor. Suriye’de başlatılan emperyalist savaştan kaçarken denizde boğulan ve kumsala cesedi vuran, henüz 3 yaşındaki Suriyeli çocuk. O Suriyeli çocuk emperyalizmin doğasının acı bir fotoğrafıdır. (...) Eğer UNICEF ve diğer sivil toplum örgütleri çocuklar ölmesin, İnsanlar ölmesin demek istiyorlarsa, namluyu sömürü yarışında olan emperyal kuvvetlere çevirmelidirler! Bu savaşın sorumluları bir galon petrol için milyonları öldürebilecek eli kanlı emperyalist ülkeleridir. Eğer insanlık dramını sonlandırmak istiyorlarsa, derhal coğrafyamızdan defolsunlar!” (Türkiye Gençlik Birliği, 2015).

Aynı sınıfın üyeleri olarak Suriyeli mültecilerle birlikte olmak, dayanışma ruhu oluşturmak, haksızlıklara karşı birlikte hareket etmek, sınıftaşlık değerleri olarak görülür. Sınıftaşlık konumundan mültecilik olgusu, kapitalist politikalarla birdir ve ayrı değerlendirilmesine gerek yoktur. Fakat bu argümanda, orta ve üst sınıf Suriyeli mülteciler görmezden gelinerek aralarındaki güç ilişkileri de yok sayılır.

Suriyeli Mülteci Krizi Bağlamında Yurttaşlık Konumu

Yurttaşlıkla ilgili iki argüman öne çıkmaktadır. Birinci olarak ortaya konan argüman, Suriyeli mülteci krizi nedeniyle Türkiye’ye gelen Suriyeli mültecilerin, dışlandığı ve mağdur edildiği üzerinedir. Geçici olarak Türkiye’de bulunan mağdur Suriyeli mültecilere insanlık adına destek verilmeli, mağduriyetleri giderilmelidir. İkinci argüman ise Suriyeli mülteci krizi nedeniyle Türk yurttaşların çeşitli tehlikelerle ve yapısal sorunlarla karşı karşıya kaldığı, kendi vatanlarında dışlandığı ve haklarının gasp edildiğine yöneliktir.

Özetlenen iki argüman iki farklı yurttaşlık temsiline dayanmaktadır. İlki vatan sahibi olarak sivil yurttaş temsili, ikincisi vatan/toprak / mülk sahibi olarak militarist yurttaş. İlk temsilde Suriyeli mültecilerin mağduriyetleri öne çıkarılırken, ikincisinde Türk vatandaşlarının karşı karşıya kaldıkları tehlikelere odaklanılır.

Vatan - hak sahibi olarak sivil yurttaş, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının, Suriyeli mültecilerinin yaşadıkları insanlık dramına kayıtsız kalmadıkları ve bu dramın acısını paylaştıklarını içeren evrensel değerler bütündür. Suriyeli mültecilerin yaşadıkları mağduriyetler, insanlık trajedine yol açmakta ve vicdansızlık olarak yorumlanmaktadır.

Şekil 23: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Demokratik Sol Parti Gençlik Örgütü 4. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde [https://twitter.com/search?q=Suriyeli%20\(from%3Aonur_iste\)&src=typed_query](https://twitter.com/search?q=Suriyeli%20(from%3Aonur_iste)&src=typed_query) adresinden erişildi.

Şekil 24: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları 9. Paylaşımına Gelen 3. Yorum

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/chpgenclikgm/status/444710835592495104> adresinden erişildi.

Suriyeli mülteciler, geçici olarak geldikleri Türkiye'de korunmalı ve desteklenmelidir. Bu bakımdan Türkiye yurttaşları, ilgili kurum ve kuruluşlara karşı Suriyeli mültecilere yapılamayan yardımlar nedeniyle suçlayıcı ve onların yararına politika üretilmesi bakımından talepkârdır.

Şekil 25: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları 9. Paylaşımına Gelen 7. Yorum

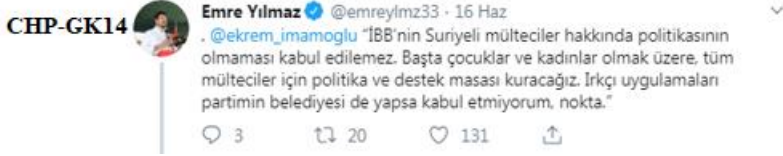
Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/zeus427/status/444781353801101313> adresinden erişildi.

Şekil 26: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları 9. Paylaşımına Gelen 8. Yorum

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/neskurtolu/status/444779658043990016> adresinden erişildi.

Şekil 27: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları 14. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/emreymz33/status/1140350504008081408> adresinden erişildi.

Bu kategoride Suriyeli mültecilerin desteklenmesi ve yardım yapılması bir gürur kaynağı olarak görülmektedir.

Şekil 28: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Ak Gençlik 64. Paylaşım

Kaynak: 15 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/AKGenclikGM/status/612293625318404096> adresinden erişildi.

Şekil 29: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları 6. Paylaşım

Kaynak: 15 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/chpgenclikgm/status/365055244863934464> adresinden erişildi.

(Linkİçerik) “Suriye’de devam eden insanlık trajedisi sırasında, sizin liderliğinizde, kardeşlerimizle dayanışma gösteren Türk halkına ve hükümetine teşekkürlerimizi ve en içten şükranlarımızı sunarız ifade-siyle başlayan mektupta, “Reyhanlı, Antakya, Gaziantep, Kilis, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Adana, İstanbul, Ankara ve diğer pek çok şehirde evlerini ve kalplerini Esad’ın zulmünden kaçan kardeşlerine açan ve Suriyelileri misafirleri olarak ağırlayan büyük ve onurlu Türk halkını hiç unutmayacağız” ifadeleri yer alıyor. Tarihin, bu zor zamanlarda Suriyelilere yardım eli uzatan Anadolu insanının yaptığı fedakârlıkları hatırlayacağını belirten mektup “Sizi temin ederiz ki, hiçbir güç, aramızdaki kardeşlik, akrabalık, dostluk ilişkilerine fitne sokmayı başaramayacaktır” deniyor. (...) Esad’ın zulmünden kaçan kardeşlerine açan ve Suriyelileri misafirleri olarak ağırlayan büyük ve onurlu Türk halkını hiç unutmayacağız” ifadeleri yer alıyor” (BBC, 2013).

Onların yaşadıkları dramı görünür kılmak, onlarla üzülmek, bu dramın sonlanması için ulusal ve uluslararası devlet ve örgütlere çağrı da bulunmak insani değerler arasında görülür. Çünkü yurttaş, “hesap sorma” hakkına sahiptir ve haklardan mahrum kalan mülteciler adına bu misyon yüklenilmektedir. Bu misyonla gençlik örgütleri ve üyeleri, ulusal ve uluslararası güç odaklarına, muhalif gruplara yönelik eleştirilerde bulunmuşlar ve yer yer hesap sorma yoluna gitmişlerdir.

Şekil 30: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları 12. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/chpgencistanbul/status/699963131167182848> adresinden erişildi.

Şekil 31: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Doğru Yol Partisi Gençlik Kolları 8. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/FahriDyp/status/1072362081045897216> adresinden erişildi.

Şekil 32: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Ak Gençlik 75. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinden <https://twitter.com/OsmanTomakin/status/802078019309473792> adresinden erişildi.

Şekil 33: Yurttaşlık Teması, Mağdur Kategorisi, Türkiye Gençlik Birliği 17. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/demiralaybaris/status/663798614037278720> adresinden erişildi.

İkinci olarak vatan /toprak / mülk sahibi olarak militarist yurttaş temsili, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Türk vatandaşlarının Suriyeli mülteci krizinde çeşitli tehlikelerle karşı karşıya kaldıkları ve Suriyeli mültecilerin, Türk vatandaşlarının haklarını gasp ettiğine yönelik milli değerler bütünüdür. Bu değerler, milli iradeye dayanmaktadır ve devlet, öncelikli olarak kendi yurttaşları-

nın haklarını korumak, onların refah içinde yaşamasını sağlamak, huzur ve toplumsal güvenliği gerçekleştirmekle yükümlüdür.

Suriyeli mülteci krizi nedeniyle Türkiye'ye gelen Suriyeli mülteciler, Türkiye'nin demografik ve toplumsal yapısını bozmuş, güvenlik sorununa yol açmışlardır.

Şekil 34: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Demokratik Sol Parti Gençlik Örgütü 2. Paylaşımına Gelen 3. Yorum

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/serhatsezgin3/status/751786988873842690> adresinden erişildi.

Şekil 35: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Demokratik Sol Parti gençlik Örgütü 1. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde https://twitter.com/onur_iste/status/312987049273724928 adresinden erişildi.

Şekil 36: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Öncü Gençlik 9. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/OncuGenclik/status/1081516633603170305> adresinden erişildi.

(Link İçerik) “Yılbaşı gecesi Taksim’deki kutlamalar vesilesiyle görüldü ki, enerji biriktiren bir toplumsal gerilim hattı oluşuyor. Suriyelilerin misafirlik süresinin uzaması, bir gettolaşma eğilimine yol açtığı ölçüde, yeni türden toplumsal bütünleşme sorunlarının kaynağı olmak üzere- dir” (Hatipoğlu, 2019).

Türkiye’de güvenlik sorunlarına yol açan Suriyeli mülteciler nedeniyle Türk yurttaşları tehlike altındadır.

Şekil 37: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Hepar Gençliği 2. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/HeparGencligi/status/566661540720701440> adresinden erişildi.

Şekil 38: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Türkiye Gençlik Birliği 6. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/genclikbirligi/status/501787254910877697> adresinden erişildi.

Türk vatandaşları kriz nedeniyle kendi vatanlarında dışlanmakta ve hakları Suriyeli mülteciler tarafından gasp edildiği ileri sürülmektedir.

Şekil 39: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Demokratik Sol Parti Gençlik Örgütü 3. Paylaşım

Kaynak: 19 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/DspAnkaraGenc/status/840793196292632576> adresinden erişildi.

Şekil 40: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Doğru Yol Partisi Gençlik Örgütü 9. Paylaşım

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/FahriDyp/status/1045247666895163393> adresinden erişildi.

Şekil 41: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Türkiye Gençlik Birliği 4. Paylaşım

Kaynak: 19 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/genclikbirligi/status/312983396219502592> adresinden erişildi.

Bu kategoride Suriyeli mültecilerin Türkiye'den gönderilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Şekil 42: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolları 10. Paylaşımına Gelen 2. Yorum

Kaynak: 19 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/nzengin63/status/476663679069720577> adresinden erişildi.

Şekil 43: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Ülkü Ocakları 17. Paylaşımına Gelen 2. Yorum

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/orhanoglak/status/882547248986550276> adresinden erişildi.

Şekil 44: Yurttaşlık Teması, Tehdit Kategorisi, Türkiye Komünist Gençliği 5. Paylaşımına Gelen 2. Yorum

Kaynak: 18 Kasım 2019 tarihinde <https://twitter.com/TKGninesi/status/862301037889282048> adresinden erişildi.

İkinci temsilde, vatan sahibi olan yurttaşların tehlike altında oldukları kabul edilir. Suriyeli mültecilerle sahip olunan vatan ve haklar temelinde çatışmacı hatta yer yer ötekileştirici bir ilişki kurulur. Bu konumlandırma Suriyeli mültecilerle vatan sahipliği–vatansızlık üzerinden bir ilişki yürütmüş ve ulusal–evrensel değerler arasında temsiller farklılaşmıştır.

SONUÇ

Sosyal tanınma teması içinde gençlik örgütlerinin 4 farklı (dindaşlık, soydaşlık, sınıftaşlık, yurttaşlık) konumdan krize yaklaştıkları tespit edilmiştir. Dindaşlık ve soydaşlık konumlarından gençlik örgütleri Suriyeli mülteci krizinin merkezine muhtaçlığı yerleştirmektedir. Suriyeli mülteci krizinin sonuçları üzerinden değerlendiren bu gençlik örgütleri, hayatlarını idame ettiremeyen Suriyeli mültecilerin, yoksulluk gibi yapısal sorunlarla baş başa kaldıklarını vurgulamışlardır. Politik gençlik örgütleri, bu sorunları sosyal medya hesaplarından paylaştıkları fotoğraflarla görünür kılmışlardır. Fotoğraflar aracılığıyla kadınlar ve çocuklar olarak işaretlenen Suriyeli mültecilerin en temel ihtiyaçlarını bile karşılayamamaları bu gruptaki gençlik örgütlerini, aracı olmak için harekete geçirmiştir. Bu paylaşımlarda sosyal bilgi stoklarından yararlanılarak Suriyeli mültecilerin İslam ümmetinin ve Türk soyunun bir parçası olduğu vurgulanmış ve dini hadis ve kıssadan hisselerle katılımcıları yardım yapmaya teşvik etmişlerdir. Berger ve Lucmann (2008) sosyal bilgi stoklarının bireylerin toplumda konumlanmalarına ve yöneltilmelerine imkan sağladığını ve ötekilere dair tipleştirilmeleri ve tecrübeleri de kapsadığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda gündelik hayata dair bilgi, ilişkilenebilir temelde yapılır ve bu ilişkilenebilir yapıları, sosyal bilgi stoku tarafından insanlara hazır olarak sunulur. Gençlik örgütleri bu tema altında yardım yapan değil yardıma aracılık eden bir misyon yüklenmişler ve yardım etmenin erdemini üstlerine almışlardır. Dolayısıyla bu grubun krizi pragmatik bir şekilde inşa ettikleri söylenebilir. Dine vurgu yapan paylaşımlar, Suriyeli mültecileri Müslüman olarak görme eğilimindeyken, soya vurgu yapan gençlik örgütleri Suriyeli mültecilerin Türkmen olmalarının altını çizmişlerdir. Müslüman olmayan Suriyeli mülteciler hakkındaki öznel gerçeklik sallantılıdır çünkü herhangi bir yerde buna dair bir söyleşme söz konusu değildir. Fakat bir paylaşımda Türkmen olmayan Suriyeli mültecilere Türk devlet geleneği gereği sınır kapılarının açılması mecburiyet olarak görülmüştür. Dindaşlık kategorisinde Suriyeli mülteci krizine dini değer yüklemek ve mültecileri “hicret eden sahabeler” benzetmesiyle sunmak, onlara yönelik olumlu bir yaklaşım sergilenmesini sağlamıştır. Parker’in (2000) belirttiği gibi din, insanların olumlu değer atfettikleri bir olgudur. Nitekim din ya da dini değerler aleyhinde herhangi bir argümana rastlanılmamıştır. Fakat yer yer muhalif gruplarda dinin kullanıldığına yönelik bazı görüşler ortaya atılmıştır. Benzer olarak aile değerleri birleştirici bir değer olmasının yanında sorumluluklara da atıfta bulunmaktadır. Aynı kültürel ve tarihi geçmişe sahip olunan Suriyeli mültecilere (Türkmen) yönelik Türkiye’de bulunmalarına itirazlar oldukça az sayıdadır. Burada Osmanlı Türk tarihi hafızası canlandırılarak aynı ortak geçmişin ve kültürel değerlerin paylaşıldığı hatırlatılmıştır.

İkinci grup, mülteci kriziyle sınıf bağları aracılığıyla ilişki kurmuş ve mültecileri alt sınıf üyeleri olarak görme eğilimine girmişlerdir. Sınıftaşlık konumundan gençlik örgütleri Suriyeli mülteci krizini kapitalizmin bir sonucu olarak değerlendirmişlerdir. Buna göre Suriyelileri vatanından eden, emeklerini sömüren, göç etmek zorunda bırakan ve göç yolculuklarında öldüren kapitalist sistem ve politikalarıdır. Sınıf bağı yoluyla inşa edilen krizde, gençlik örgütleri krizin nedenlerine değinmişler ortaya çıkan sorunları görünür kılmışlardır. Ek olarak gençlik örgütleri, sorunun faillerini deşifre ederek ortak düşman olarak nitelmişlerdir. Hedef gösterilen failler, ulusal düzeyde kapitalizmin işbirlikçisi olarak tanımlanan hükümet, sistem düzeyinde kapitalizmdir. Paylaşımlarda açık ya da örtük olarak ulusal ve uluslararası politikalar eleştirilmiştir. Bu gençlik örgütleri, Suriyeli mültecilerin çalışma hayatına girişini engelleyen düzenlemeler nedeniyle sömürülmelerine ve mülteci çocukların mağduriyetlerine duyarlıdır. Artar (2019), mülteci işçilerin, dışlanma, ezilme ve sömürülme koşullarının altında olduğunu belirtmiştir. Tüm olumsuz sonuçlarıyla birlikte Suriye savaşı ve/ya Suriyeli mülteci krizi, kapitalizm nedeniyle ortaya çıkmıştır. Savaşın bitmesi ve mülteci krizinin sona ermesi için kapitalist sistem ile mücadele etmek gerekmektedir. Gençlik örgütleri Suriyeli mülteci krizinde, krizin sonuçlarını telafi mekanizması olarak sınıf dayanışmasını öne çıkarmışlardır. Kapitalizme karşı mücadele krizin çözümüne yönelik sunulan reçetedir. Ayrıca protesto ve eylemler, bu mücadelede benimsenen yöntemlerdir.

Üçüncü grup, Suriyeli mültecileri biyolojik insan olarak değerlendirerek evrensel insan haklarına değer yüklemekte ve mülteci krizinin merkezine Suriyeli mültecilerin mağduriyetlerini ve trajik hikayelerini yerleştirmektedir. Burada gençlik örgütleri, Türkiye'ye iltica eden Suriyeli mültecilerin vatantaşlık bağını dışarıda bırakan doğum ve vatan arasındaki güçlü ilişkiyi vurgulayarak mülteci krizini vatan sahibi / vatansızlık ile haklara sahip olmak/haklardan mahrum olmak ilişkisi üzerinden algulamışlardır. Bu paylaşımlarda Suriyeli mülteciler yer yer nesne konumundan çıkarılmakta ve deneyimlerle özne olarak inşa edilmektedir. Bu gruptan gençlik örgütleri mültecilerin yaşadıkları mağduriyetler ve trajedi karşısında hesap sorma ve eleştiri refleksi göstermektedir. Temadan gençlik örgütleri Suriyeli mülteci krizine hümanist değerler yüklenmiş ve kriz insanlık temelinde değerlendirilmiştir. Suriyeli mültecilerin biyolojik olarak yaşam hakkında sahip "insan" olduklarını dile getiren bu paylaşımlarda mültecilerin mağduriyetleri merkeze alınmış ve trajik hikayeleri görünür kılınmıştır. Yoksulluk-mağduriyet gibi temalara odaklanmak mültecilerin edilgen ve muhtaç konumunu pekiştirmektedir (Şen, 2017). Bu perspektiften mülteciliğin uluslararası hakları gündeme getirilmemiş, Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin tabi olduğu şartlı mültecilik koşulları irdelenmemiştir.

Son olarak Suriyeli mültecilerin sosyal olarak tanınmasını reddeden temada 2 grup tespit edilmiştir. İlk olarak (dördüncü grup) ele alınan grup Suriyeli mültecileri, Türk vatandaşlarına yönelik bir tehdit olarak sunmuştur. Bu gençlik örgütleri krizi vatan / toprak/mülk sahibi olarak Suriyeli mültecilerin istenmediğine dair örtük ve açık ifadelerle ima etmişlerdir. Bu tehdit algısı iç ya da dış politikada Suriyeli mülteci politikalarının bir çekişme malzemesi olarak değerlendirilmesini mümkün kılmıştır. AB’den para alınması karşılığında mültecilerin kabul edilmesi, açık kapı politikası, Türkiye’de mülteci sayısının artması, seçmen olmayan mültecilerin seçim propagandalarında kullanılması, mültecilerin milli ekonomiye zarar vermeleri, terör örgütleri üyelerinin ülkeye sızması, istihdamı olumsuz yönde etkilemeleri, vatandaş olmadıkları halde devlet kadrolarına atanabilmeleri, üniversitelere sınavsız girmeleri, toplumsal kargaşaya neden olmaları gerekçeleriyle mülteci politikaları eleştirilmiştir. Tunç (2015), Suriyeli mültecilere yönelik olumsuzlayıcı algının nedenlerini temel kamu hizmetlerindeki (sağlık, belediye vb) aksamalar, ekonomik kaygılar (iş kaybetme, gelir kaybı, kiralara yükselmesi vb.), güvenlik kaygıları (asayiş, şüphe, tedirginlik, gerginlik vb.), temel haklara ilişkin kaygılar (çalışma izni, oturma izni, vatandaşlık vb.) olarak gruplamıştır. Bu gibi nedenlerle Türk vatandaşlarının haklarına ve yaşam kalitelerine yönelik sorunlara yol açan bir tehdit olarak görülen mülteciler, anlatılarda potansiyel sorunların öznesi olarak yer yer ötekileştirilmiştir.

Suriyeli mültecilerin sosyal tanınmalarını reddeden ikinci grup (beşinci) yaptığı paylaşımlarda Suriyeli mültecileri özellikle Türkiye’nin bekasına yönelik bir tehlike olarak görülmüş ve Suriyeli mültecileri hasım olarak sunmuştur. Ayrıca bu grup üyeleri, geçmiş kolektif hafızayı canlandırmış ve Suriyeli mülteci krizini, “Ermeni sorunu”, “PKK sorunu” gibi olaylarla ilişkilendirilerek “Arap sorunu” olarak ifade etmiştir. Bu grup için Suriyeli mülteciler mağanda - terörist olarak değerlendirilmiş ve derhal ülkeden gönderilmeleri gerektiği açık ifadelerle öne sürülmüştür. Bu paylaşımların hiçbirisinin gerekçelendirilmesi söz konusu değildir. Bu bakımdan bu grubun krizi irrasyonel şekilde inşa ettikleri söylenebilir. Sosyal tanınmanın reddi temasında kalan iki gerçeklik Suriyeli mültecileri, milli değerlerle değersizleştirilmektedir. Tehdit ya da hasım olarak temsili sunulan Suriyeli mülteci krizi bağlamında yapılan paylaşımlar krizin mağdurlarını “Türk yurttaşları” olarak inşa etmektedir.

Suriyeli mülteciler, küresel medyada negatif (sahtecilik, yük, olası tehditler v.b.) ya da pozitif olarak (korunmaya muhtaç mağdurlar v.b.) tanımlanmaktadır (Gale 2004; Hardy ve Phillips 1999; Pickering 2001). Araştırma sonuçlarına göre Suriyeli mülteciler sosyal medyada gençlik örgütleri tarafından benzer şekillerde sunulmuştur. Çalışmada elde edilen sonuçlar birlikte değerlendirildi-

rildiğinde Türkiye’de politik gençlik, mültecilik olgusuna yabancıdır. Politik gençliğe göre Türkiye’ye iltica eden Suriyeliler görünürde mülteçidir; fakat aslında onlar Müslümandır, Türkmen kökenlidir, alt sınıftır, teröristtir, mağdur, hasımdır ya da ötekidir. Fakat mülteci olarak değerlendirilmemiştir. Dolayısıyla ortaya çıkan sonuçlar, politik gençliğin Suriyeli mülteci krizini, Türk toplumunun nesnel gerçekliğine gömdüklerine işaret etmektedir.

KAYNAKÇA

- Avrupa Birliği Bakanlığı. (2015). *Türkiye – AB Vize Serbestisi Diyalogu*. 5 Ağustos 2018 tarihinde <https://www.ab.gov.tr/files/stib/TRABVizeSerbestisi.pdf> adresinden erişildi.
- Ahmadi, M. ve Wohn, D. Y. (2018). The Antecedents of Incidental News Exposure on Social Media. *Social Media + Society*, 4, 1-8. doi: 10.1177/2056305118772827.
- Aktay, Y. (2014). Suriyeli İmtihanında Türkiye. 12.06.2015 tarihinde <https://www.yenisafak.com/yazarlar/yasinaktay> adresinden erişildi.
- Arkonaç, S. A. (2016). İnsan İnsan İçinde. İstanbul: Hiperlink.
- Artar, F . (2019). “Medyada Sınıfsal Temsil Mücadelesi: Suriyeli Mülteciler ‘Yardıma Muhtaç’ Mı ‘Ucuz Emek’ Mi?”. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 22 (2), 26-61. 25 Ekim 2020 tarihinde <https://dergipark.org.tr/en/pub/sosars/issue/49993/640827> adresinden erişildi.
- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic Networks: An Analytic Tool For Qualitative Research. *Qualitative Research*, 1(3), 385-405, 21 Nisan 2020 tarihinde <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/146879410100100307> adresinden erişildi.
- BBC (2013). Suriyeli Örgütlerden Türkiye’ye Teşekkür Mektubu. 22 Aralık 2015 tarihinde https://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/08/130807_suriye_turkiye_mektup adresinden erişildi.
- Ben-Asher, S. (2003). Hegemonic, Emancipated And Polemic Social Representations: Parental Dialogue Regarding Israeli Naval Commandos Training in Polluted Water. *Papers on Social Representations*, 12, 6-1.
- Berger, P. L. ve Luckmann, T. (2008). *Gerçekliğin Sosyal İnşası: Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi* (V.S. Öğütle, Çev.). İstanbul: Paradigma.
- Bilgin (2009). *Sosyal Psikoloji*, İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (2018). 20 Haziran 2018 tarihinde <https://www.unrefugees.org/refugee-facts/what-is-a-refugee/> adresinden erişildi.
- Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (2020). 19 Ekim 2020 tarihinde https://data2.unhcr.org/en/situations/syria#_ga=1.150812086.1634584225.1465540161 adresinden erişildi.
- Braun, V. ve Clarke, V. (2019). Psikolojide Tematik Analizin Kullanımı (S. N. Şad, N. Özer, ve A. Atlı, Çev.). *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 7(2), 873-898. Doi: 10.14689/issn.2148-2624.1.7c.2s.17m.

- Çelik, B. (2014). Denize Düşenler Yılana Sarılmasın. 15 Mayıs 2015 tarihinde <https://www.ulkuocaklari.org.tr/page/73?s=6> adresinden erişildi.
- Deaux, K., & Wiley, S. (2007). *Social Representations and Identity: Content, Power, And Process*. G. Moloney, I. Walker (Eds.), New York: Palgrave Macmillan.
- Harré, R. (1998). *The Singular Self: An Introduction to The Psychology of Personhood*. London: Sage.
- Hatipoğlu, A. (2019). Suriyeli Gettosu. 12.02.2019 tarihinde <https://www.aydinlik.com.tr/yazarlar/atakan-hatipoglu> adresinden erişildi.
- Howarth, C. (2006). A Social Representation is not A Quiet Thing: Exploring The Critical Potential of Social Representations Theory. *British Journal of Social Psychology*, 45(1), 65-86.
- Ihlamur - Öner, S. G. (2014). Türkiye'nin Suriyeli Mültecilere Yönelik Politikası. *Ortadoğu Analiz*, 6, 61,42-45, 22 Haziran 2016 tarihinde http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2014319_11sunagulferihlamuroner.pdf adresinden erişildi.
- İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2019). *Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşme*. 11 Eylül 2019 tarihinde www.goc.gov.tr adresinden erişildi.
- Kap, D. (2014). Suriyeli Mülteciler: Türkiye'nin Müstakbel Vatandaşları. *Akademik Perspektif*, 2, 30-35. 22 Haziran 2016 tarihinde [http://www.ikv.org.tr/images/files/Akademik-Perspektif-Aralik-2014_30-35\(1\).pdf](http://www.ikv.org.tr/images/files/Akademik-Perspektif-Aralik-2014_30-35(1).pdf) adresinden erişildi.
- Markova, I. (2004). Sosyal Temsiller ve Demokrasi, *Doğunun ve Batının Yerelliği Bireylik Bilgisine Dair*, (S. Arkonaç, Ed.). İstanbul: Alfa, 121-160.
- Moscovici, S. (1963). Attitudes and Opinions, *Annual Review of Psychology*, 14: 231-260.
- Moscovici, S. ve Herzlich, C. (1973). *Health and Illness: A Social Psychological Analysis*. (C. Herzlich Ed.). London: Academic Press.
- Moscovici, S. (1976). *Social influence and social change*. London: Academic Press.
- Moscovici, S. (1984). The Phenomenon of Social Representations, *Social Representations*, (R. Farr and S. Moscovici, Eds.), Cambridge: Cambridge University Press.
- Moscovici, S. (1988). Notes Towards A Description of Social Representations, *European Journal of Social Psychology*, 18, 211- 250.
- Paker, K. O. (2000). Üniversite Gençleri Arasında Modernliğin ve Laikliğin Sosyal Temsilleri. Yayınlanmış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.

- Peker, B. ve Sancar, M. (2007). Mülteciler ve İltica Hakkı Yaşamın Kısınsındakilere Hoş Geldin Diyebilmek. İnsan Hakları Derneği İktisadi İşletmesi Yayını, 1 Temmuz 2016 tarihinde http://www.insanhaklaridernegi.org/wpcontent/uploads/2007/11/multeciler_ve_iltica%20hakkı.pdf, adresinden erişildi.
- Şen F. (2017). Bir 'Öteki' Olarak Mülteciler: Suriyeli Mültecilerin Anaakım Ve Alternatif Medyada Temsili. *Atatürk İletişim Dergisi*, 12, 15 Ekim 2020 tarihinde <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/398225> adresinden erişildi.
- Tunç, A. Ş. (2015). Mülteci Davranışı ve Toplumsal Etkileri: Türkiye'deki Suriyelilere İlişkin Bir Değerlendirme. *TESAM Akademi Dergisi*, 29-63, 21 Haziran 2016 tarihinde <http://tesamakademi.com/wp-content/uploads/2016/05/2-2015-2AyseSebnemTunc.pdf> adresinden erişildi.
- Türkiye Gençlik Birliği. (2015). Burger King'e Giren Çocuğun Hatırlattıkları. 12 Haziran 2017 tarihinde <https://tgb.gen.tr> adresinden erişildi.
- Türkiye Gençlik Birliği. (2015). Unicef'in İnsanlığı. 15 Haziran 2017 tarihinde <https://tgb.gen.tr> adresinden erişildi.
- Türkiye Komünist Gençliği. (2016). Türkiye'de Mülteci Sorunu ve Emperyalizmin Rolü. 12 Haziran 2017 tarihinde <https://genclik.tkp.org.tr/> adresinden erişildi.
- Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı. (2013). Ülkü Ocakları Suriyeli Türkmenlerin Yanında. 9 Haziran 2015 tarihinde <https://www.ulkuocaklari.org.tr> adresinden erişildi.
- Ülkü Ocakları Eğitim ve Kültür Vakfı. (2017). Basın Bildirisi. 9 Haziran 2015 tarihinde <https://www.ulkuocaklari.org.tr> adresinden erişildi.
- We Are Social. (2019). Digital in 2019 Global Overview Report.2 Ekim 2019 tarihinde <https://wearesocial.com/global-digital-report-2019> adresinden erişildi.
- Wohn, D. Y., ve Bowe, B. J. (2014). Crystallization: How Social Media Facilitates Social Construction of Reality. *In Proceedings of the Companion Publication of the 17th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing*, 261-264. doi:10.1145/2556420.2556509.
- Wohn, D. Y. ve Bowe, B. J. (2016). Micro Agenda Setters: The Effect Of Social Media On Young Adults Exposure To And Attitude Toward News. *Social Media + Society*, 2, 1-12. doi:10.1177/2056305115626750.

